

ZMĚNY VE VÝZKUMU, VÝVOJI A INOVAČÍCH V ČR V ROCE 2011 a DALŠÍCH LETECH

RNDr. Marek Blažka

sekretář Rady pro výzkum, vývoj a inovace

ředitel odboru výzkumu, vývoje a inovací Úřadu vlády ČR

Seminář „Bílý dům“ Praha 8

Praha 24. března 2011

Struktura vystoupení (12)

Navazuje na seminář 9.12.2010 (před **3,5 měsíci** - pokus o předpověď změn, které lze čekat v roce 2011). Dnes volné pokračování po I. čtvrtletí 2011

Nyní :

1. Výdaje státního rozpočtu ČR na výzkum, vývoj a inovace (stav k 24.3.2011) - 2x
2. Programy VaVaI a jejich hodnocení - 2x
3. Nový postup pro posuzování výzkumných organizací - 3x
4. Metodika 2011 a její předpokládané změny - 1x
5. Principy pro přípravu priorit VaVaI - 3x
6. OP VaVpI a Národní program udržitelnosti - 1x

Výdaje státního rozpočtu ČR na výzkum, vývoj a inovace (stav k 24. 3. 2011) 1/2

Na roky 2012, 2013 a 2014 Rada navrhuje výdaje na úrovni r. 2011, tj. **25 917 mil. Kč**:

- + Oproti střednědobým výhledům (kdy výdaje měly klesat o cca) se výdaje nesnižují, resp. v minulých letech (mírně) vzrostly:
2008 – 23 059 mil. Kč, **2009 – 24 829** mil. Kč,
2010 – 25 392 mil. Kč, **2011 – 25 917** mil. Kč
- - Roste kumulovaný vnitřní dluh ve VaV (systém byl nastaven na roční růst o 8%), v letech 2010 – 2012 již činí **12 417 mil. Kč**
- - Ve výhledu tento „vnitřní dluh VaV“ by při pokračující stagnaci výdajů prudce rostl - v r. 2013 již na **21,3 mld. Kč**
- - Prostor pro rozhodování je minimální (**1,5 %** objemu₃ výdajů)

Výdaje státního rozpočtu ČR na výzkum, vývoj a inovace (stav k 24. 3. 2011) 2/2

Celková charakteristika:

- Poslední dva roky významné změny při projednávání celého státního rozpočtu ČR ve vládě (v září r. 2009 + 540 mil. Kč a v září 2010 + 830 mil. Kč)
- Konvergenční program a EU (přesun o půl roku dopředu – z října na duben)- dopady na SR ČR
- Na r. 2012 „konzervativní“ přístup daný zejména závazky (98,5 % rozpočtu) a stagnací výdajů SR VaVaI (na úrovni r. 2011)
- Vyrovnaný poměr účelových a inst. výdajů (výrazný nárůst účelových po r. 2014 – OP)

Programy VaVaI a jejich hodnocení

Od r. 2005 souhrnné hodnocení programů ukončených v předminulém roce pro vládu

- V letošní roce hodnocení programů MZ, MZe, MŽP a MPSV ukončených v r. 2009 za téměř 3 mld. Kč (usn. vlády č. 192 ze dne 17. 3. 2011) – www.vyzkum.cz
- Výsledné hodnocení ukončených programů se (bez ohledu na resort) **stále zhoršuje**, letos už vláda jeň vzala na vědomí, ale přijala řadu opatření k průběžné kontrole programů
- Jde o programy aplikovaného výzkumu a vývoje, přitom **0,1** apl. výsledku / projekt a **2,99** publikačního výsledku (**3,27 %** všech výsledků)
- U některých programů **2/3** projektů bez hodnocených výsledků, dle poskytovatelů byla úspěšnost řešení přes 95 % (často projekty na vynikající/světové úrovni)

Programy VaVaI a jejich hodnocení

- Bez jakéhokoliv výsledku celkem **70** projektů (ale jen 13 z nich hodnocených jako neúspěšné)
- „Administrativní“ nedostatky (kolik bylo vlastně na program vynaloženo prostředků?)
- Nedodržování ustanovení zákona (smlouvy o využití výsledků poskytovatel - příjemce)
- Nulové sankce za prokázané neplnění povinností příjemce (u inst. podpory snížení podpory o 185 mil. Kč/r)
- Průběžná kontrola po dvou letech řešení
- Možnost promítnout nedostatky do návrhu účelových výdajů daného poskytovatele na další roky
- V r. 2011 programy MPO, MK, ČBÚ, MZV a MV
- **Jeden z důvodů pro stagnaci výdajů na VaV**

Nový postup pro posuzování výzkumných organizací 1/3

Institucionální podpora – nyní celkově „měřitelně“ 4x účinnější než účelová (viz hodnocení programů) a to vč. aplikovaného VaV, ale :

- 1. V řadě případů nemůže plnit svůj účel** = „dlouhodobý koncepční rozvoj organizace“ (70 tis. Kč/r = cca 1/7 úvazku jednoho pracovníka?)
 - 2. Stejně jako u účelové podpory je kontrola podmínek** ze strany poskytovatelů často formální, množí se případy jejich neplnění a to po řadu let nazpátek
 - 3. Jeden poskytovatel uzná VO a jiný nikoliv** (oba jsou organizační složky ČR jako právnické osoby)
- Po komplikovaných jednáních s ÚOHS a EK **nový postup pro posouzení toho, kdo bude VO – na www.vyzkum.cz, podrobný postup zaslán poskytovatelům**
 - Termín **31. 5. 2011** pro podklady poskytovatelů Radě

Nový postup pro posuzování výzkumných organizací 2/3

Dvoustupňový mechanismus:

- VO jako **příjemce účelové podpory** [podle § 3 odst. 2 písm. a), b) a d) zákona č. 130/2002 Sb.], kde postačuje naplnění **základních formálních znaků** výzkumné organizace, a
- VO jako **příjemce institucionální podpory** na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace [podle § 3 odst. 3 písm. a) zákona č. 130/2002 Sb.], kde kromě naplnění základních formálních znaků výzkumné organizace je třeba **posuzovat i odbornou úroveň**
- Výlučná kompetence a současně odpovědnost poskytovatele (u účelové podpory úplně, u inst. ale hodnotí Rada – navrhuje výdaje VO)
- „Postup“ stanovuje podmínky pro oba stupně, konkrétní aplikace řešena s resorty

Nový postup pro posuzování výzkumných organizací 3/3

Základní podmínky:

- VO jako **příjemce účelové podpory**:
 1. **Právní subjektivita** (centra OP VaVpI!)
 2. **Hlavní účel** (nikoliv jako „jeden z 50“ – EK!), specificky infrastruktura (knihovny, archivy atd.)
 3. **Nakládání se ziskem** (poskytování služeb ve VaV vs konečný příjemce dotací státního rozpočtu!)
 4. **Rovný přístup** k výsledkům (viz 8!)
 5. **Vnitřní předpis** pro nakládání s výsledky
- VO jako **příjemce institucionální podpory**
 6. **Minimálně tříletá činnost** ve VaV (právní nástupnictví)
 7. **Výsledky za min. 1 500 bodů** (výjimka – infrastruktura)
 8. **Poskytování aplikovaných výsledků** za rovných podmínek (kontrola IS VaVaI)
 9. **Koncepční záměr VO** (účel podpory dle zákona)

Metodika hodnocení výsledků VO 2011 a její předpokládané změny

Metodika schválena na r. 2010 a 2011, ale Rada bude usilovat o dílčí změny = jednoznačnost (stávající stav):

1. Domácí tvůrce (i studijní vztah, nutná afilace u výsledku)
2. Rozhodné stanovisko OK při konsolidaci výsledků a dalších navazujících krocích
3. Aplikace kap. V na všechny výstupy hodnocení
4. Upřesnění pro kapitoly v knize (méně než 10)
5. Možnost odstranění výsledků se sankcemi ve 2. etapě
6. Výsledek předkládá nejen vlastník výsledku, ale i tvůrce (u části ověřitelnost)
7. Renormalizace („korekce“) – jednoznačný postup v kap. V. vč. upřesnění podílů oborů
8. Výsledné hodnocení v prosinci 2011 (nikoliv v lednu 2012)

Principy pro přípravu priorit VaVaI

1/3

Důvody pro změnu:

- „Priority“ od r. 1999 (DZSV atd.), nyní je jich 8 (jiné země 3 – 5)
- Velmi obecně/široce zaměřené
- Pokrývají 95 % VaV v ČR (např. ani jeden program, ani jeden výzkumný záměr nebyl odmítnut proto, že by nepatřil do priorit)
- Opakovaný nedostatek VaV v ČR ve všech analýzách, hodnoceních, auditech atd.
- Praktický dopad nulový (je-li téměř vše prioritou, pak se nic nezmění)

Principy pro přípravu priorit VaVaI

2/3

Hlavní rozdíly proti dosavadnímu přístupu:

- Nejprve shoda na postupu (na principech), pak teprve vlastní příprava - nyní před předložením vládě
- Nikoliv obory/směry VaV, ale podle toho, co společnost od VaV potřebuje (stejný trend jako jinde ve světě) – viz dále
- Rozdělení odborné části (panely expertů a koordinační rada) a „politické“/realizační části (panel poskytovatelů)
- Snaha o co nejužší výběr („co není prioritá“ nekončí – čím méně priorit, tím více budou moci být podpořeny)

Principy pro přípravu priorit VaVaI

3/3

Základní principy – priority musí:

1. odpovídat současným nebo budoucím **potřebám ČR**, tj. VaVaI realizovaný v rámci těchto Priorit musí směřovat k eliminaci existujících či potenciálních problémů nebo k využití budoucích příležitostí české společnosti;
2. zohledňovat **tvůrčí kapacity ČR** ve VaVaI (lidské zdroje, výzkumnou infrastrukturu, dosavadní výsledky, zapojení do mezinárodního výzkumu);
3. zohledňovat **potenciál aplikační sféry** pro úspěšnou transformaci výsledků VaVaI do inovací, včetně existujících vazeb mezi výzkumnými organizacemi a aplikační sférou;
4. odpovídat **konsensu** širokého spektra odborníků z různých oborů a sektorů veřejného výzkumu i aplikační sféry.

OP VaVpI a Národní program udržitelnosti

Z hlediska závazků největší program,
základní parametry pro výhled SR VaV

- Doba řešení **2014 – 2020**
- Celkové výdaje 31,2 mld. Kč, ze státního rozpočtu **15,6 mld. Kč** (od r. 2016 2,5 mld. Kč/r)
- Určen pro VO – příjemce dotace PO 1 a 2 OP VaVpI
- Uznatelné náklady – část provozní výdajů center a část reinvestic
- Není automatický nárok na alikvotní část dle podílu centra v OP VaVpI (veř. soutěž)

**Na shledanou, děkuji za pozornost
a těším se na Vaše dotazy**

Marek Blažka

www.vyzkum.cz
RVV@VLADA.CZ